

ӘОЖ – 327.3

Рахметуллин Аман Капанович

тарих ғылымдарының кандидаты, Қазақ инновациялық гуманитарлық – заң университеті, Семей қ., Қазақстан Республикасы
e-mail: aman150176@mail.ru

Карсайдаров Самат Келгентаевич

магистрант, Қазақ инновациялық гуманитарлық – заң университеті, Семей қ., Қазақстан Республикасы
e-mail: samat.karsaidarov@bk.ru

**ОРТА АЗИЯДАҒЫ ЭКСТРЕМИЗМ МЕН ЛАНКЕСТІК ӘРЕКЕТТЕРГЕ ҚАРСЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КҮРЕС ЖҮЙЕСІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ РӨЛІ**

«Орта Азиядағы экстремизм мен ланкестік әрекеттерге қарсы халықаралық күрес жүйесіндегі Қазақстанның рөлі» атты мақалада жалпы экстремистік, ланкестік – террористік әрекеттердің пайда болуы, даму мен себептері жан – жақты қарастырылады. Сондай – ақ экстремистік әрекеттердің жұмыс істеу әдіс – тәсілдері, қоғамға тигізер кері ықпалы талданады.

Экстремистік, террористік ұйымдардың құқықтық танылуы және онымен күрес жолдары сараланып, мұндай ұйымдармен халықаралық күрес жүйесіндегі Қазақстанның рөлі мен атқарылып жатқан іс - шаралар жөнінде тарихи қортындылар мен шолулар жасалады.

Кілт сөздер: жаһандану, экстремизм, Орта Азия, фактор, қоғам, поликонфессия, халықаралық, дін.

В статье «роль Казахстана в системе международной борьбы против экстремизма и террористической деятельности в Центральной Азии» подробно рассматриваются причины и возникновение экстремистической, террористической деятельности в целом. Также анализируются методы и способы функционирования экстремистской деятельности, негативное влияние на общество.

Будут проанализированы пути правового признания и борьбы с экстремистскими, террористическими организациями, сделаны исторические выводы и обзоры о роли Казахстана и проводимых мероприятиях в системе международной борьбы с такими организациями.

Ключевые слова: глобализация, экстремизм, Средняя Азия, фактор, общество, поликонфессия, международная, религия.

In the article "the role of Kazakhstan in the international fight against extremism and terrorist activities in Central Asia" examines in detail the causes and emergence of extremist and terrorist activities in General. Methods of functioning of extremist activities and their negative impact on society are also analyzed.

The ways of legal recognition and fight against extremist and terrorist organizations will be analyzed, historical conclusions and reviews will be made about the role of Kazakhstan and its activities in the international fight against such organizations.

Keywords: globalization, extremism, Central Asia, factor, society, polyconvexity, international, religion.

Әлемдік дамуда адамзат баласының дамуы ХХ ғасырда миллиондаған адамдардың тағдырына әсер еткен «Қырғи қабақ соғыс» науқанын басынан өткергені белгілі, ал бүгінгі қоғам жаңа жалпы жаһандық мәселе – халықаралық экстремизм мен терроризмнің қорқынышты көріністерімен бетпе – бет келіп отыр. Бұл мәселе, Қазақстанның географиялық орналасу ерекшелігіне орай өте өзекті болып табылады. Себебі, Қазақ елі шығыс пен батыс әлемінің тоғысқан тұсында алтын көпір іспетті маңызды рөл атқарып, екі әлемнің дүниетанымын байланыстырады. Елімізге барлық тараптан ағылған түрлі ақпараттар мен саяси ықпалды ұйымдардың әсері түрліше әсер

ететіні белгілі. Ал, халықаралық экстремизм мен терроризмді Қазақстан халқының ұлттық наным – сенімдеріне, тұрақты саяси дамуына кері әсер етуші фактор ретінде қарастыру, бүгінгі қоғамымыздың түбегейлі өзгеруін талып ететіні белгілі.

Дүниежүзілік жаһандық талап жағдайында табиғи түрде жаңа саяси бағыт болып ерекшеленген ланкестік әрекеттің шарықтау шегі - ол халықаралық терроризм.

Атауы айтып тұрғандай «Халықаралық» деген түсініктің өзі жергілікті түрлі ланкестік ұйымдардың өзара әрекеттесуінің дамып келе жатқандығын көрсетеді. Белгілі бір қалыптасу деңгейінен өткен соң аталмыш топтар бірлесіп

жұмыс істеуге әрекеттенеді. Мәселен, Палестина жеріндегі арнайы лагерлерде Еуропалық неоүлттық ланкестік топтары, ИРА боевиктері әскери дайындықтарын өткізіп тек ғана Еуропада ғана емес, Азия, АҚШ, Африка өңірлерінде өз лагерлерін орнатты; Ал, Ауғанстан жерінде дүниежүзі бойынша әскери қақтығыстарды ұйымдастыратын содырларды дайындауға бейімделген лагерлердің белсенділігі өз алдына ерекше. [1, 34 б].

Экстремизм мен ланкестік әрекеттердің қалыптасуы және дамуының өзіндік себептері бар. Біріншіден, қазіргі қоғамдағы халықтың көпшілік бөлігінің кедейшілік деңгейде өмір сүруі және баспана мәселесінің күрделенуі. Екіншіден, экстремистік әрекеттердің саяси құбылыс ретінде белсенділікке ие болуы мемлекеттің басқару жүйесіндегі қалыптасып отырған кейбір қайшылықтарды басқаша әрекеттер арқылы шешу мүмкін емес деп түсінген уақытта пайда болады. Ал террористтер мен экстремисттердің негізгі көздеген нысаны билік саясатына қарсы әрекет ету болып табылады. Сондай – ақ терроризм мен экстремизмнің жанданып дамуы адамдардың әлеуметтік психологиясының қиындықтарымен байланысты. Мысалы, ұлттық-этникалық және діни ерекшелікті түсінбеушілік салдарынан әлемде теңдік пен әділеттілікті орнату мақсатында бейбіт тұрғындарға үрей тудыру арқылы – терроризмді саяси құрал ретінде таңдайды. Осындай мақсатпен Қазақстанда танылған екі экстремистік ұйым – «Таблиғи жамағат» пен «Хизб ут-Тахрир» діни секталарын атауға болады. Мұндай ұйымдармен Қазақстан Республикасы саяси және құқықтық тұрғыдан үнемі күресіп келеді. Экстремизм мен терроризмге қарсы күрес тек күш көрсетумен бітпейтіні белгілі. Сондықтан Қазақстанда кедейшілікпен және жұмыссыздықпен күрес бағдарламасы бекітіліп, әлеуметтік қамсыздандыру қолға алынған. 1999 жыл 13 шілдеде «Терроризммен күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды. Соның нәтижесінде 2002 жылы ақпан айында еліміздің қылмыстық кодексіне өзгертулер мен толықтырулар енгізіліп, онда террористік актілер мен ондай әрекеттерді жүргізгені үшін жауапкершілік күшейтілді. Шекараны делимитациялау 2002 толық аяқталды. 2000 жылы 21 маусымда ТМД-ның Мәскеу

Саммитінде 2003 жылға дейінгі кезеңде халықаралық терроризммен күрес жөнінде ТМД қатысушыларының Мемлекеттер Бағдарламасы бекітілді, сондай-ақ Антитеррорлық орталық құру жөнінде шешім қабылданды. 2002 жылы маусымда Астанада Шаңхай Ынтымақтастық Ұйымы «Бишкек тобының» отырысы болып, онда ШЫҰ-ның Аймақтық антитеррорлық құрылымын құрудың жобасы келісілді [2, 8 б].

2002 жылы Алматыда Антитеррорлық ТМД орталығының ұйытқы болуының кешенді шұғыл тәжірибелік «Оңтүстік-антитеррор – 2002» жаттығулары өткізілді. Осы жылдың маусым айында Атырауда әуе терроризмі актілерінің алдын алу шаралары бойынша кең ауқымды «Дабыл» жаттығулары ұйымдастырылса, тамыз айында Алматы қаласында Қазақстан және Америка мемлекеттері бірлескен «Баланс-Барыс» жаттығуларын өткізді. Сондай -ақ Қазақстан мен Ресей әскерилері бірлесіп Каспийде «Бейбітшілік теңізі – 2002» атты әскери жаттығу шараларын өткізуі терроризмге қарсы күрес шаралары деп білуге болады

Экстремизм мен терроризмнің экономикалық себептері оның нарықтық экономикамен байланыстылығында жатыр. Яғни адамдардың шамадан тыс кедейшілік деңгейіне түсіп кетуі қоғамдық толқулардың шығуына себепші болып жатады. Барлығымызға белгілі жағдай, әлеуметтік патологиялар (есірткі бизнесі, порнография, құмар ойындары, жезөкшелік және т.б.) аясындағы кәсіпкерлік қызмет заңсыз пайда табуға өте бейім және қоғамға қатерлі екеніне қарамастан жеке адам үшін тиімді. Сондықтан қоғамдық жүйеде пайда табу және көлденең пайдаға кенелу экстремизмнің экономикалық мазмұны болып тұрғандығы көп жағдайда таңданатын жағдай емес екендігі ақиқат. Мұндай жағдайлар террористік актілерде басқа әлеуметтік патологияларға қарағанда ерекше өзекті мәнге ие болып табылады. Яғни, салыстырмалы тұрғыдан айтар болсақ «Терроризм бұл - сауда» - осы сөз тіркесінің өзі жеке адамның көздеген пиғылының екі ұшты екенін аңғартса керек. Демек, арам пиғылын іске асыру жолында көпшілікті құрбан ете жүріп, дүрбелең, дүрмекті ұйымдастыра отырып, террорист дегеніне жетеді. [3, 38 б].

Терроризм саясатының классикалық көрінісінің ең ерекше көрінісі – Батыстық елдердің отарлау жүйесінен байқалады. Бұл

өңірлердегі ақпараттардың мықтылығы түрлі мәдениеттердің өзара интеграциясы ретінде қолданылмайды, керісінше, өздерінің даму үлгілерін, мәдени, этикалық, дүниетанымдық құндылықтардың көрсеткішін тарату мақсатында қолданады. Аталмыш ақпараттық қызметтердің ең ашық оймен таратуын мысалға келтіретін болсақ та, оның қойған мақсатарға жетуіне болмайтынын байқаймыз. Себебі бұл тұрғыдан ақпараттар да рухани, әлеуметтік-экономикалық, саяси құрылымдардың қалған елден айырмашылығын айтумен жалғасын табады. Мұндай әрекеттер ақпаратты таратын аудиторияның жауаптарына салақ қарайтынын көрсетеді. Ал бұл жағдайда жауапты әрекет әртүрлі болуы мүмкін. Ол ақпаратты толығымен бәсең қабылдаудан оны толығымен кері қайтаруға және қарсылық білдіруге дейін бара алады. Сонымен қатар басқа қоғамның сана сезімін білдірмейтіндей сіндіруге қарсылық білдіре алады.

Кейінгі онжылдық бүкіл адамзаттық құндылықтар, ашық халықаралық интеграция, әлемдік жаһандану идеяларын кең көлемде таратуды іске асырумен ерекшеленеді және мұндай өзгерістердің көпшілігі батыстың өндірістік дамыған елдерінің бастамасымен жүзеге асырылуда. Дегенмен, бұл идеяларға әлемдегі қалған көптеген мемлекеттің басшыларының қатынасы, сол Батыстық елдердің бір бөлігінің қарсы тұруы, әртүрлі континенттерде жаһандануға қарсы шерулер бәріне мәлім. Халықаралық терроризм мен экстремизмнің конфликтогендік потенциалы ХХ ғасырдың 60 жылдарында белгілі болды. Бұл уақыттарда барлық өңірлер толығымен өздерінің бағыттарына сай түрлі террористік - экстремистік ұйымдардың белсенді әрекеттерінің арқасында бірнеше аймақтар мен ошақтарды толықтай игере бастады. ХХ ғасырдың 60 және 80 жылдары аралығында мұндай ланкестік ұйымдар 6700 жуық ланкестік актілерді жүзеге асырады. Соның нәтижесінде 7480 адам жарақат алса, 3668 адам өлді.

ХХ ғасырдың аяғынан бастап осы уақытқа дейінгі аралықта әлемдік ақпарат беттерінде жарияланған және ерекше танымалдылыққа ие болған он мыңнан астам ланкестік актілер тіркелген. 1995 жылы сәуір айында жарияланған «Тайм» апталық жарияланымы келесідей ақпаратты ұсынды: «Қырғи қабақ соғыс»

аяқталғаннан соң терроризм бағыты өзгерістерге ұшырап, ендігі уақытта саяси бағытта емес, діни бағыттағы сипатқа ие бола бастады» [4, 14 б].

Тәуелсіз мемлекеттер достастығы мен Қазақстанның терроризмге байланысты саяси ұстанымы сыртқы және ішкі фактормен тікелей байланысты. Сыртқы факторлар төмендегідей:

- ТМД және Қазақстан Республикасына қатысты кейбір шетелдік мемлекеттердің ескі геосаяси көзқарастарының жандануы;

- Мұндай мемлекеттердің территориясында қарама – қарсы пікірдегі шетелдік саяси күштердің болуы;

- Шетелдегі саяси толқулар;

- Шетелдік террористік ұйымдардың, діни, ұлтшыл-радикалды топтардың экстремистік сипатының жылдам дамуы;

Ал енді экстремистік – террористік әрекеттердің дамуының ішкі факторлары мынадай:

- Тәуелсіз мемлекеттер достастығы құрамындағы елдердің аймағында халықтың көпшілік бөлігінің кедейшілік деңгейінің өсуі мен жұмыссыздық көрсеткіштерінің артуы,

- Қоғамның түрлі саласындағы экономикалық кризис;

- Ұлтаралық қарым – қатынастың шиеленісуі;

- Мемлекет тұрғындарының күнделікті өмірде идеологиялық ұстаным, рухани бағыт - бағдарын айқындай алмауы, қоғамдық - әлеуметтік тұрақсыздықтың шарықтауы;

- Әлеуметтік қылмыстың өрістеуі, билік пен халық арасындағы сенімнің жоғалуы;

- Дүниежүзілік адам құқықтарының бұзылуы [5, 25 б].

Бүгінгі күні дін және жаһандану мәселелері халықаралық дамудың негізгі факторы болып табылады. Аталған бұл екі фактор Орталық Азия мемлекеттерінің саяси өмірінің маңызды жақтарын анықтайды, әсіресе қауіпсіздік мәселесіне қатысты ерекше ықпалды болып табылады.

Жоғарыдағы аталған факторлар өңірдегі мемлекеттердің ішкі саяси тұрақтылығы мен аймақтық тұтастықты сақтауда үлкен әсер етеді. Ең негізгі бірінші фактор ислам діні - Орталық Азия республикаларының әскери қауіпсіздігі мәселесімен тікелей және тығыз байланысты. Бұл өңірдегі мемлекеттер ислам әлемімен тарихи тұрғыдан байланысты және ел ішінде басқа діни топтардың, оның ішінде,

православиалы-христиандық топтың болуына қарамастан халықтардың көпшілігі мұсылмандар болып табылады. Сондай – ақ Орталық Азия мемлекеттерінің поликонфессионалды қоғам болуы, елдегі қауіпсіздікті дін арқылы ретке келтіруге тырысады. Бұл жағдаяттар Орталық Азия республикаларының басшылары діни факторға ерекше көңіл бөлуін қажет етеді және мемлекеттің ішкі, сыртқы саяси мәселелеріне қатысты саяси шешімдерді қабылдауда оған мән беріп қарау қажет. Қазақстан зайырлы мемлекет ретінде, конфессияаралық қақтығыстарға қарсы әрекет ететін шаралар қабылдауға кепілдік етеді. Мұның белгілі бір діннің конфессиялық ағымдарға нұқсан келтіруіне әкеп соқтыратын ішкі саяси шешімдерге де, сондай-ақ заң шығару бастамаларының, баптары мен актілеріне де қатысы бар [6, 36 б].

Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздікке, мемлекет азаматтарының өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін діни экстремизмнің кез келген көрінісімен мақсатты түрде күрес жүргізіп, оны жүзеге асырады. Діни ұйымдар мен қозғалыстардың қайырымдылық қорларының қызметін тексеріп отыруға және экстремистік топтардың бой көрсетуінің алдын алуға бағытталған полицейлік бақылау шараларын қолдайды. Н.Ә.Назарбаев 1999 жылғы Қазақстан халқына кезекті Жолдауында: «Өкімет билігін конституцияға жат әдістермен тартып алуға шақыратын күштердің іс-қимылын қырағылықпен қадағалап отыруға тиіспіз. Иә, бәлкім, біз қателіктер жіберген де шығармыз. Біздің уақытымызға әділ бағаны тек болашақтың тарихшылары ғана бере алады. Алайда, осындай өтпелі кезеңдердің бірінде айтылған «тозаққа барар жол да ізгі ниетпен төселген» деген ақиқат сөз де бар. Мемлекеттің айналасындағы жағдай қазіргідей өте нәзік те тұрлаусыз күйде тұрған кезде іштен іріп жату дегеніміз дәл сол тозаққа барар жол болады да шығады. Осыны түсінгісі келген адам көршісінің қайғылы халіне көз салса жетіп жатыр. Немесе өткенімізге баға берсін – ұлттың басы бірікпеген кездеріне мысал жетіп артылады. Мұндай қателіктерді біз қайталамақ емеспіз. Өзінің мемлекеттігіне қол жеткізген халықтың тағдырын ешкімнің де, мейлі олар қандай ұранды бетперде етіп ұстаса да, тәлкегіне түсіріп қоя алмаймыз» дейді.[7].

Қазіргі қоғамдағы жаһанданудың тағы бір ерекшелігі – лаңкестік әрекеттер ұлттық шеңберден шығып халықаралық сипатқа ие болып отыр. Ол әртүрлі халықтардың ұлттық ерекшеліктерін, рухани ұстанымдарын мойындамай саяси жағынан толықтай игеру мақсатында күш көрсету және қырып-жою қаруына айналып келеді.

Ал, лаңкестік әрекеттің кезкелген түрі қылмыс болып табылады. Оның деңгейі мен көрінісінің нақты формалары, бір жағынан қоғамдық дамудың көрінісі болса, екінші жағынан – аса өткір мәселелерді шешудегі қоғам мен мемлекеттің күш салу тиімділігінің көрсеткіші болып көрінеді. Бұл қылмыс кедей болсын, бай болсын, лаңкестікті тудырған жанжалға қатыссыз әр адам құрбан болуы мүмкін қылмыстық зорлаудың түріне жатады. Уақыт өткен сайын лаңкестік әрекеттердің ұйымдастырылуы жетілдіріліп және әрекеттері өте қатыгез болып келеді. Олар соңғы үлгідегі техника мен қару, байланыс құралдарымен жабдықталып, өз мақсаттарына жету үшін террорлық әдіс - тәсілді қолдану арқылы әлемнің түрлі аймақтарында қару-жарақ және жарылғыш заттар қоймаларын, қаржы мекемелерін ұйымдастырды. Сондықтан да, бұл өте қауіпті құбылыспен күресу үшін бүкіл мемлекеттердің күшін жоғары деңгейде топтастырып, халықаралық ұйымдардың лаңкестік әрекеттермен күресу жүйесін жетілдіру қажет.

Лаңкестікпен күрестегі тиімді іс-әрекеттер жүзеге асуы үшін оның бірыңғай халықаралық-құқықтық түсінігін және осы қылмыс түрінің нақты құқықтық сипаттамасын қабылдау керек. Лаңкестікке қарсы тұру бүкіл өркениетті елдермен негізгі жалпы мемлекеттік міндеттердің бірі ретінде қарастырылуы тиіс. Бұл бағыттағы маңызды іс-әрекеттер: құқықтық базаның жетілдірілуі, арнайы қызмет органдары арасындағы өзара әрекеттестікті күшейту, лаңкестікті қолдайтын елдерге максималды қысым жасау, лаңкестік мәселесімен айналысатын арнайы қызмет органдары қызметкерлерінің санын арттыру және оларды техникамен қамтамасыз ету жолдарын көрсету мағынасын қамтамасыз етеді. Бұл мәселемен айналысып жүрген авторлар көп. Солардың ішінде Антонян Ю.М. «Терроризм. Криминологическое и уголовно-правовое исследование», Кожушко Е.П. «Современный

терроризм: Анализ основных направлений», Витюк В.В. «Социальная сущность и идейно-политические концепции современного левого терроризма» еңбектерін ерекше атап көрсетуге болады [8, 63 б].

Терроризммен күресудің барлық әрекеті бір мемлекет шегінде жүзеге асырудың мән –

мағынасы жоқ. Терроризм халықаралық сипатқа ие болған фактісін ұмытпауымыз қажет және осыдан біз оған халықаралық деңгейде қарсы тұруымыз анағұрлам жөн екенін есте сақтау керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ольшанский Д. «Психология террора, Екатеринбург» // «Деловая книга», М., Академический проект, ОППЛ, -2002.
2. Петрищев В.Е. «Заметки о терроризме» // М., Эдиториал УРСС-2001.
3. Права человека: проблемы и перспективы. М., Академия наук. 1990 ж.
4. Сатпаев Д. Город Алматы не застрахован от террористов // Саясат. 2003, № 9.
5. Мыльников Б.А. Новые вызовы: международный терроризм и иные проявления экстремизма, пути (направления), взаимодействия: Сборник материалов Международной научной конференции «О развитии взаимодействия правоохранительных органов государства участников СНГ в борьбе с преступностью, международным терроризмом и иные проявления экстремизма». 2001, 21-22 наурыз, Минск.
6. Нестеренко С. «Антитеррор: новый этап». «Казахстанская правда». 25.12.2004
7. Н.Ә.Назарбаев «Елдің жаңа ғасырдағы тұрақтылығы мен қауіпсіздігі» (Қазақстан халқына жолдау) 1999 ж
8. Баймұлдин Н., «Халифат не состоялся». «Экспресс К», №40, 02.04.2005

Рахметуллин Аман Капанович

Лауазымы: тарих ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы «Тарих және әлеуметтік ғылымдар кафедрасы», Қазақ инновациялық гуманитарлық – заң университеті

Пошталық мекен-жайы: 071417, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Ә.Қашаубаев көшесі, 72.

Ұялы тел: 8705 511 16 17

E-mail: aman150176@mail.ru

Карсайдаров Самат Келгентаевич

Лауазымы: тарих мамандығы бойынша 2 курс магистранты, Қазақ инновациялық гуманитарлық – заң университеті

Пошталық мекен жайы: 071414, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Т.Рыскулов көшесі, 47.

Ұялы тел: 8776 67013850

E-mail: samat.karsaidarov@bk.ru

Орта Азиядағы экстремизм мен ланкестік әрекеттерге қарсы халықаралық күрес жүйесіндегі Қазақстанның рөлі

Рахметуллин Аман Капанович

Должность: кандидат исторических наук, старший преподаватель "Кафедра истории и социальных наук", Казахский гуманитарно-юридический инновационный университет

Почтовый адрес: 071417, Республика Казахстан, г. Семей, ул. А. Кашаубаева, 72.

Сотовый тел: 8705 511 16 17

E-mail: aman150176@mail.ru

Карсайдаров Самат Келгентаевич

Должность: магистрант 2 курса по специальности «История», Казахский инновационный гуманитарно-юридический университет

Почтовый адрес: 071414, Республика Казахстан, г. Семей, ул. Т. Рыскулова, 47.

Сотовый тел: 8776 67013850

E-mail: samat.karsaidarov@bk.ru

Роль Казахстана в системе международной борьбы против экстремизма и террористической деятельности в Центральной Азии

Rahmetullin Aman Kaponovich

Position: candidate of historical Sciences, senior lecturer, Department of history and social Sciences, Kazakh humanitarian and legal innovation University

Postal address: 071417, Republic of Kazakhstan, Semey, A. Kashaubayev str., 72

Cellular phone: 8705 511 16 17

E-mail: aman150176@mail.ru

Karsaidarov Samat Kalgentievich

Position: 2nd year master's student in History, Kazakh innovative University of Humanities and law

Postal address: 071414, Republic of Kazakhstan, Semey, T. Ryskulov Street, 47

Cellular phone: 8776 67013850

E-mail: samat.karsaidarov@bk.ru

The role of Kazakhstan in the international fight against extremism and terrorist activities in Central Asia